

Kjerkemand, Hans Rasmussen Petersen (1894-1972) – levnedsskildring
 Indsendt til Sønderborg Slot, 2023.

1. BARN: HANS RASMUSSEN PETERSEN KIRKEMAND

Navn:	Hans Rasmussen Petersen Kirkemand		
Far:	Johann Mortensen Kjerkemand		
Mor:	Martha Alvine Kjerkemand født Schmidt		
Ægtefælle:			
Begivenhed/fakta	Dato		Sted/beskrivelse
Født	1894-11-13	på	Klovtoft mark
Døbt	1895-01-13	i	Hellevad Præstegård
Konfirmeret	1910-03-13	i	Egvad kirke
Aldrig gift			
Ingen efterkommere			
Død	1972-01-23	i	Aabenraa

Den danske Folkekirke

Fødsels- og døbsattest
for

Familienavn: *Kjerkemand*
 Fornavn: *Hans Rasmussen Petersen*

Fødested (på landet: by, sogn, herred og amt; i købstæder: købstaden og sognet): *Klovtoft Mark, Hellevad Sogn - Sønder Raasø Herred - Aabenraa Amt*

Fødselsår og -dag: *1894-13de November*

Kirken, hvori barnet er døbt eller fremsat efter hjemmedøb: *Døbt i Hellevad Præstegård*

Døbsår og døbsdagsantal - hvis barnet er hjemmedøbt - år og dag for fremstillingen i kirken: *1895-13de Januar*

Forældrenes eller adoptivforældrenes stilling og fulde navne: *Kjerkemand Johann Mortensen Kirkemand og Martha Martha Alvine Schmidt*

Anmærkning angående optagelse i eller udtredelse af folkekirken:

Overensstemmelsen med ministerialbogen bevidnes

Hellevad, den *25de November 1959*

W. Stephansen
Sognepræst

Embletsempel eller søg
 Nr. 4. Bøllehøjs (Boghandel, Remisevej 17, Kbhvn. K 1650) 13715/65

Kjerkemand, Hans Rasmussen Petersen (1894-1972) – levnedbeskrivelse
Indsendt til Sønderborg Slot, 2023.

HANS RASMUSSEN PETERSEN KIRKEMAND

*1894-11-13 † 1972-01-23

Hans Kirkemand - den ældste af den store børneflokk - trådte dramatisk første gang ind i historien som 5årig, hvor han kom op at slås med sin lillesøster, som stak en skrællekniv i hans højre øje, der blev ødelagt. Resten af livet måtte han klare sig med et øje, om det påvirkede hans liv og karakter skal være usagt.

Efter endt skolegang og konfirmation - Sønderjylland var i hans barndom stærkt udsat for fortyskning, hvorfor han talte og skrev både tysk og dansk, medens talesproget var sønderjysk med enkelte tyske ord - kom han til at arbejde ved landbruget.

I 1911 og 1912 blev mine bedsteforældre trukket i retten i Åbenrå og til sidst i Flensborg. Anklageren fastholdt hårdnakket, at forældreretten for alle deres børn skulle fratages mine bedsteforældre. Som beskrevet vandt farfar ved retten i Åbenrå, men tabte i Flensborg. Farfar gik fra Hellevad og til Flensborg tur/retur. Onkel Hans var på det tidspunkt 16 år gammel og tjente hos gårdejer Jørgen Jørgensen på Mjølsmark. Man kan undre sig, at forældreretten til onkel Hans, der på det tidspunkt ikke længere boede hjemme og var 16 år gammel, skulle fratages mine bedsteforældre. Men dommen i Flensborg lød sådan. Plejeforældre blev gårdejer Jørgen Jørgensen.

Der kom i øvrigt et efterspil med denne plejefar. Han fandt det ikke nødvendigt at give onkel Hans løn for hans arbejde på gården, efter han var blevet plejefar. Onkel Hans holdt livet igennem fast på sin ret og stævnedes Jørgen Jørgensen. Retten i Aabenraa tildelte onkel Hans 619,00 kr. i erstatning for manglende lønudbetaling.

Den første Verdenskrig startede 1914, og unge sønderjyder blev indkaldt til krigstjeneste i Tyskland.

Der opstod en heftig diskussion blandt sønderjyderne, om de skulle gå i krig for Tyskland eller flygte til Danmark. Folkestemningen blev altovervejende, at man skulle gå med i krigen, der nok ikke kunne vare så længe, og derefter kræve borgerretten for Sønderjylland: Retten til en afstemning, om landsdelen skulle høre til Tyskland eller Danmark.

Cirka 30.000 unge sønderjyder trak i den tyske uniform og deltog i Den første Verdenskrig. Få flygtede til Danmark.

Hans Kirkemand blev indkaldt og skulle melde sig på kasernen i Rendsborg. Efter endt rekruttid kom han i et vagtkompagni, der skulle holde vagt ved og på højbroen over Kielerkanalen i Rendsborg mod sabotage, der kunne lukke kanalen. Vagttjenesten kedede ham gevaldigt, og han gik til sin chef og forklarede, at det var alt for farligt for Tyskland, at han gik vagt på denne vigtige bro, for han kunne jo ikke se, hvad der kom fra højre på grund af det ødelagte øje, og om natten var det rent galt, for da kunne han næsten ingenting se, forklarede onkel Hans. Officeren kunne

klart se, at Tyskland her havde et problem - konsekvenserne var uoverskuelige, hvis højbroen blev sprængt og spærrede Kielerkanalen for gennemsejling af krigsskibe. Officeren spurgte onkel Hans, om han kunne køre heste. Jo, det havde han prøvet ved landbruget. Onkel Hans blev så overflyttet til forsyningstropperne og fik ansvaret for et spand heste med vogn. Han skulle nu køre forsyninger til den tyske hær, men snart blev han også træt af det og kørte konsekvent hver dag i grøften, så vognen væltede, hvorved der måtte ekstra mandskab ud for at samle varer op, få vognen på ret køl og evt. repareret, så onkel Hans kunne køre videre - til næste uheld. Snart blev det tyske militær træt af onkel Hans' kørsel, og han blev sendt tilbage til Rendsborg, hvor han blev sat til at feje kasernegården. Ved det arbejde kunne han da ikke lave ulykker, mente officererne. Onkel Hans fejede og fejede dagen lang. Det tog flere dage at feje hele kasernegården. På en kaserne passerer hele tiden mange officerer, og kom de forbi onkel Hans havde han hilsepligt, men han gad ikke hilse. Officererne skældte voldsomt ud, onkel Hans blev indberettet og kom til samtale hos kasernekommandanten. Onkel Hans fastholdt indædt, at han ikke kunne se, hvad der kom fra højre side - pegede på sit blinde øje - og han kunne ikke hilse, når han ikke havde set nogen. I øvrigt fik han jo ingen ting fejlet, hvis han skulle hilse hele tiden.

Kommandanten opgav denne "blinde og sære" dansker og sendte ham hjem på orlov. Han fik straks arbejde som fodermester på en gård i nærheden af sit hjem. Der var stor mangel på arbejdskraft på grund af det store antal indkaldte til krigstjenesten. Onkel Hans beholdt uniformen på under arbejdet i kostalden uge efter uge. Farmor ville vaske den, men onkel Hans svarede bare: "Hum!", hvilket betød: "Det skal du ikke blande dig i". Hun var simpelthen bange for myndighederne, hvis de erfarede, hvordan deres uniform blev behandlet. Efter nogen tid kom der brev fra det tyske militær. Farmor løb rystende nervøs med brevet over til gården, hvor onkel Hans arbejdede. I brevet stod, at han var hjemsendt, men man udbad sig uniformen, der var tysk ejendom.

Onkel Hans pakkede uniformen, der nu var tung af komøg - under store protester fra farmor, der ville vaske den, og sendte den til Tyskland. Han hørte aldrig senere fra det tyske militær, og aktiv deltagelse i Første Verdenskrig var slut for onkel Hans.

En årrække arbejdede onkel Hans ved landbruget. Han var ofte sin egen herre på gårdene - et eksempel: På en gård havde han fået besked på, hvordan hestene skulle fodres, men onkel Hans gik op på loftet, når bonden ikke så det og tog ekstra havre til hestene, så de kunne arbejde mere. Han slog sig ned som arbejdsmand med bopæl i Aabenraa - Nygade 22. At være arbejdsmand betød på den tid, at man var arbejdsløs om vinteren, hvis man da ikke blev sendt ud at skovle sne af fagforeningen - den gang lå arbejdsformidlingen hos fagforeningerne.

Under og lige efter Anden Verdenskrig arbejdede onkel Hans i forskellige tørvemoser. I midten af 1940'erne påstod han, at han havde fået for lidt i løn og førte en retssag mod sin arbejdsgiver - som han mand og mand imellem også kaldte værnemager (en person, der havde hjulpet tyskerne under krigen). Sagen gik helt til landsretten i Viborg, og han førte den selv, men tabte. Det ærgrede ham i nogle år, at han skulle tabe til en svindler.

Kort tid efter Anden Verdenskrig (1939 -1945) fik han arbejde ved jernbanen Aabenraa/Rødebro. Det bestod af reparations- og forefaldende arbejde på stationen og på strækningen til Rødebro. Jeg har set ham slå græs på baneskråningerne samt arbejde med et skuffejern langs sporene. Det arbejde holdt han indtil pensioneringen.

Kjerkemand, Hans Rasmussen Petersen (1894-1972) – levnedsskildring
Indsendt til Sønderborg Slot, 2023.

Onkel Hans holdt forbindelse med en del af sine søskende. Jeg husker, at han efter Anden Verdenskrig kom cyklende til Diernæs fra Aabenraa for at besøge os. Han kom ca. en gang om året, talte meget om sin tabte retssag. Det var meget uretfærdigt, mente han. Kortspil var hans et og alt. Selv primitive spil med børn interesserede ham, han gik op i det med liv og sjæl. Senere da vi boede i Arnitlund og havde fået kortspillet: Skat (et tysk spil) lært, kom han flere gange om året - som regel påske, pinse og i julen - og vi spillede og spillede med ham. Selv juleaften sad han og ventede på et spil kort.

Han nød at tage pænt tøj på og gå på cafe eller hotel i Aabenraa for at drikke en kop kaffe og læse dagens avis. Han brugte de penge, som han tjente, på sig selv og indrettede sit liv efter den indkomst, han pt. havde.

Han diskuterede gerne politik, men mest lokalpolitik. Landspolitik havde ikke hans store interesse. Politikerne meledede efter hans mening deres egen kage, og den "lille" mand i samfundet måtte klare sig selv og betale!

Den tidligere minister Kamma Larsen Ledet blev borgmester i Aabenraa. Onkel Hans vekslede nogle få bemærkninger med hende en dag. Et halvt år senere mødtes de på gaden i Aabenraa, og hun genkendte ham og huskede samtalen. Det var han meget stolt over. Trods det kritiserede han hendes politik i kommunen, når de faldt i snak på gaden. "Hun skal fandeme have lak, ikke tro, hun er noget", var hans stående mening.

Onkel Hans klarede sig selv hele livet. Han var en høj, præsentabel mand med til tider særegne meninger. Jeg har aldrig hørt noget om, at det andet køn interesserede ham. Dog begyndte han under et kortspil en gang at tale om et dansested og en pige, men han blev afbrudt og gjorde aldrig historien færdig.

Onkel Hans giftede sig aldrig. Knap 80 år gammel svigtede helbredet. Han blev indlagt på sygehuset i Aabenraa og efter kort tids sygdom døde han i januar 1972.

<p><i>Hans Kirkmand, Åbenrå</i></p> <p>I en alder af 77 år er fhv. arbejdsmand Hans Kirkmand, Nybro 22, Åbenrå, i søndags død på sygehuset efter kortere tids sygdom. Hans Kirkmand var ugift og stammede fra Hellevad, hvor han også begravnes. Han havde i en årrække arbejdet ved statsbanerne og haft sin beskæftigelse ved strækningsarbejde. Hans Kirkmand efterlader sig flere søskende rundt omkring i Sønderjylland.</p>	<p>†</p> <p>Det meddeles herved slægt og venner, at vor kære bror, svoger og onkel</p> <p>Hans Kirkmand</p> <p>er afgang ved døden, 77 år. Åbenrå, den 23. jan. 1972.</p> <p>Familien Kirkmand.</p> <p>Begravelsen finder sted torsdag den 27. jan. kl. 14 fra Hellevad Kirke.</p> <p>Følget bedes efter begravelsen samles med os på Kirkekroen.</p>
---	---

Kjerkemand, Hans Rasmussen Petersen (1894-1972) – levnedbeskrivelse
Indsendt til Sønderborg Slot, 2023.

